Domokos Tamás

Morbus Hungaricus I.

1.

„A művészethez nem kell pátosz,
napi kegyetlenség is elég."
(Henri de Toulouse-Lautrec)

Hogy megadjam a kellő tisztességet hajnaltájt elpusztult kutyánknak, Nérónak, nagyapám 1987 nyarán eltávozott bátyjának zakójába csavartam meredt testét. A felöltőt a ház legeldugottabb, üresen álló szobájának egyik szekrényéből halásztam elő. A diófa alatt ástam gödröt különösebb erőfeszítés nélkül. Ahogy a lyuk mélyült, úgy tompult bennem a heves hiányérzet: mintha a kutyaólból belém is átsugárzó űrt képes lenne betömni néhány ásónyomnyi nedves föld. Amikor végeztem a munkával, hirtelen föltámadt a szél, és egy dió pottyant le a fáról egyenesen a gödörbe. E furcsa jel döbbentett rá még abban a pillanatban, hogy Néró alapvetően lírai alkat volt – mindennél jobban szerette hajkurászni az udvarunkba leszálló (a hátsó épület padlásán tartott) galambjainkat anélkül, hogy bármelyiket is megkísérelte volna elkapni. „A fölröppenés pillanata", villant át rajtam e két szó Rutger Hauer jelenetével egyetemben, amikor útjára bocsátja fehér madarát a Szárnyas fejvadász végén, miközben leereszkedtem a tetemmel a gödörbe.

A vászonra hulló göröngyök hangja sokkal egyszerűbb, elviselhetőbb hatású a fakoporsó mélységesen mély, hullámszerűen elhaló puffanásainál, amiket nincs olyan primus inter pares istenség, aki ne hallana meg. A föld hullása, a tűz ropogása, a víz csobbanása, a nyárfák zúgása, a galambok szárnysuhogásai mindig megidézik az elmúlás paradox, furcsa rendjét – mintha a társadalmak sorsa mindörökké az lenne, hogy letűnnek, elenyésznek, a természet viszont folyton megújul. Vajon őrli az embert ennek folyton

földerengő tudata? A kérdést kevésbé éreztem jelentőségteljesnek a ténynél, hogy befejeztem a hantolást. Az ásót, lapátot hátravittem, és nekitámasztottam a pince meg az udvari budi közötti beugró falának. Kiskoromban rettegtem ettől a sötét, titkos megfigyelésekre alkalmas zugtól, amire ma, húsz-egynéhány éves fejjel azt mondanám: innen bármikor előléphetne a filmtörténet talán legtökéletesebb bérgyilkosa, Max von Sydow.

Ezen kezdtem töprengeni e szomorú, de emlékezetemben minden bizonnyal kitüntetetté váló napon. A bérgyilkos föltűnése még a harmadik vonalas akciókatasztrófákban is némi koncentrációra sarkall. A gonosztevők metaforái: hidegek, logikusak, gyakran kultúremberek, büszkék arra, hogy fegyverük nemi potenciáljuk jelképe, amit pontosan, precízen kezelnek, arcuk pedig (betetőzve áldozataikkal a különös viszonyt) átlényegül a ravasz meghúzásakor, orgazmusközeli állapotot tükröz – ám képtelenek a költészetre. Terveik bonyolultak, szinte mindig mesteriek, viszont soha nem improvizálnak. Tévedhetetlennek, elkaphatatlannak tűnnek. Hátborzongatók, akárcsak Hollywood sztárjainak magánélete. Őket, a bérgyilkosokkal ellentétben, kommentálják, magyarázzák, utánozzák, és fizetik meg csak igazán. Elképzelem, ahogy ujjongani kezdenek égbe vetett karokkal valami zsúron, amikor egy nyakkendős, öltönyös ficsúr bejelentette: „Az internet mindenkié." Mennyire örülhettek ennek Tibetben, Mozambikban, Amazóniában és Eritreában, ha már nem köt a perspektíva többé… Az emberek az utcára vonultak, és azt üvöltözték: „It's SHOWTIME! There's a heaven above!" Lassan mindenki profi lesz, mindenki el akar mondani valamit, el akarja magyarázni, mit tud, szétsugározni, szanaszét fröccsenteni. Miért is ne: pofázzanak csak ahelyett, hogy csöndben nézelődnének valahol a világ szélén, vagy lábszárcsontot szopogatnának egy kisvárosi étteremben. A magukat világmegváltóknak hívők vágják haza a maradékot, akik nézik őket.

Este, nagyanyám betegágyánál ücsörögve, kissé töredezetten, megmegszűnve – mint a hang a rossz minőségű, elhasználódott magnószalagon – figyeltem mondandójára, miközben az egyik falra akasztott családi képre meredtem. Megragadta tekintetemet az erőteljes alakok rendje, az anonim ünnepélyesség: látszólag milyen éles tud maradni a múlt egy-egy mo(nu)mentuma. Ebben rejlik valamekkora, nem tolakodóan vigasztaló pátosz, ami talán az öregkor többlete. Ültem s gyakran bólogatva hallgattam, így konstatálva egy idős asszony jelenlétét, belül pedig éreztem, a fotó karcolásai, a papír törései, a barnás foltok mind-mind azt jelzik, újfent átjutottam egy ponton, a halál egyfajta félretapasztalását beszívja jellemem; a psziché minden külső kényszer nélkül lép a kórosodás útjára, mintha a teljes sötétségbe burkoló fekete fólia egyszer csak meghasadna a fejed fölött. Elhatároztam, este bemegyek a városba, az ismerősök arcába nézek néhány homályos helyiségben, söröket iszogatva. Ötvenet fújtam biciklim hátsó kerekébe, majd

elkerekeztem – a pedálozás nyugtatóan hatott – a Vörös Ördögbe, ahol az a hír fogadott, hogy mindannyiunk kedvelt gimnáziumi tanára, Halász agya ledobta a láncot. A szegedi gyogyó fogdmegjei fél délután loholtak utána a Tisza gátján meg az ártér fűzfái között, mert nem tudták elkapni a tanáriban: kiugrott az ablakon fogait vicsorgatva, mint valami farkasember; de a város életét fölkavaró eset máris beleveszett a fölszeletelt nyárfarönk-darabokon ücsörgő fiatalok keltette hangzavarba. Intettem Popeye-nek, a pultosnak (kezén a szokásos, csíkos csuklószorító, nyakában pedig a vékony szemű láncdarab lakattal) – azon kevesek egyike, akinek bíztam zenei ízlésében –, és halvány mosollyal arcomon azonosítottam be a hangfalakból áradó dalt, miközben automatikusan mormolni kezdtem az aktuális szövegrészletet: domination… communication… elimination…

2.

„The message is perfectly clear."
(Clock DVA)

„Hugyozok egyet", adta tudtomra Tropa, és már indult is. Vele kapcsolatban azt éreztem, ennél többet soha nem mondott senkinek, de ezt mindig bejelentette. Sántított. Meg kellett vasalni a bokáját, mert egyetemista korában valamelyik kollégiumos lerészegedés után nem kívánt lépcsőzgetni, hogy eljusson a kocsmába, hanem kiugrott első emeleti szobája ablakából, ripityomra törve a bokáját. Öt-hat műtét. Fájdalmak. Nem maradt más, mint inni tovább.

Nézelődtünk. A többség sörözgetett, cigizett, várta, mikor veszíti el végre a fejét, mikor veszíti el az uralmat érzékei fölött.

„Tulajdonképpen az egész Formula–1 nagy farokság", mondta Kornfeld. Erről szeretett beszélni. „Folyton védeni akarják a pilótákat, hogy megúszszák. Pont a lényeget akarják eltüntetni, a megmurdelást. Beszállsz, gázt adsz, kanyar, kivágódsz, az első kerék átköszön az agyadon, zsák, tepsi, viszlát. Ez nagyon sok embert vonzott. Elvárták, legyen benne, mire megy ki a gyorsulás, mi a világ lényege. Gyíkság az egész, folyik el a lé a semmibe. Ülsz a lelátón, aztán elhúz háromszázzal az orrod előtt egy reklám. Az a pénz, ami benne van, az érzékelhetőség határán suhan el… hova bazmeg? A semmibe."

Igazi vehemens alkat, már általánosban is az volt. Néha kapott is a szünetekben a burájára. De soha nem bőgött. Meglepődött, ha nekiugrottak, de nem picsogott.

Ott ült közöttünk Tyotyó: megrögzött McLaren-drukker. Imádta. Látszott rajta, kezd ideges lenni. „Te mit hőzöngsz itt folyton? Ha rajtad múlna, nem lenne semmi! Tiltsák be az autókat, buzikám?"

„Ne edd a szart", vágott vissza Kornfeld, „neked mindegy. Ez megy a tévében, ezt nézed. Jó csajok riszálják a picsájukat, minden csillog-villog, a végén pezsgő, buli, csak a győzteseket mutatják. Minden fasza! A kapitalisták seggét nyalod, ha ezért döglesz, Tyotyóka! Ne feszíts itt nekem Exploited pólóban, cseréld le Madonnára!"

Megérkezett Tropa. Pár húgycsöpp fénylett cipője orrán.

3.

„Háromszor kértem a halált"
(Koncz István)

Helgát csak úgy hívtuk a háta mögött: Aranypinájú. Tizennyolc éves korában egy diszkóbaleset következtében esett teherbe jóval az érettségi előtt, a szombat esti csődörre többet nem számíthatott, a szülei elhidegültek tőle, mert nem akarta elvetetni, valami megmagyarázhatatlan viszolygás támadt benne az abortusz gondolatára. (Előfordul az ilyesmi, egyik idős rokonom például elmesélte nekem egyszer, hogy ő azért képtelen megenni a birkahúst, mert a férje levágott egyet – még fiatalok voltak – valami nagyobb családi ebédre, de magzatra bukkant benne, amikor a kizsigereléshez fogott, s a végén azt is kivágta a ganérakásra, amit ő meglátott. Onnantól soha többé nem ment le a torkán a birkahús, azonnal fölfordult tőle a gyomra.) Néhány barátnője tartotta benne a lelket a szülés után. Aztán összeállt Törkivel, aki már évek óta járt ki Isztambulba üzletelni, taknyot kenni... túlélni a következő napot. Miután egymás mellé sodorta őket az élet meg egy közös lerészegedés, Helga is egyre többször – lepasszolta egy ismerősének némi pénzért a kölykét, akiben sokszor látványosan nem lelte örömét, éppen az ismerősei előtt – lekocsikázott vele a Balkánra: arany ékszereket hozott be a bugyijában. Hogy a gödrös bolgár utakon hazazötykölődve hébe-hóba a bulája beszippantott-e pár karkötőt? Ki tudja? Azt is beszélték róla, hogy néha-néha odaadta magát török árusoknak egy-egy bundáért; hát akadt benne némi vitalitás, amit Törki csak díjazni tudott.

Odabaktattam hozzá, ha már nyolc évig egy osztályba jártunk. „Szia, hogy megy a bolt?"

„Megvagyunk. Eléggé kifacsarnak az utazások, de megéri, egyelőre", mondta Helga, miközben Törki feszülten figyelte szavait.

„Öcséd?"

„Megbaszhatja az is a drogos haverjait!"

„Rászokott a mákteára?", böktem ki túlzott kíméletlenséggel.

„Ha igen, beleláncolom a fiam járókájába!" S nagyon is elszántnak tűnt, amikor ezt mondta. Törki éppen ellenkezőleg, nyilván elege volt már az egész átkozott pereputtyból.

„Képzeld, Mányai Évát elvette valami pénzes holland csávó."

„Tudom, múltkor találkoztam vele. Annyira oda akar tartozni, hogy már töri a magyart. Az életét annál kevésbé, azt pont most ragasztotta össze, örökre."

Helgát sosem tartottam ostoba csajnak, sőt, nagyon is jó megfigyelő volt, csak azok a kurva kamaszkori botlások; előbb-utóbb Törki is ki fogja adni az útját, ismerve idióta állatorvos apja elvárásait. Te jó ég, milyen istenverte balhét rendezett a suliban, amikor az egy szem fiacskáját visszatapsolták hetedik végén kémiából. Hihetetlen család, az anyja is bolond.

„Na jó, igyatok, majd összefutunk."

„Majd."

Vettem valami sört, aztán letelepedtem Karai mellé. Ránéztem: igaznak tűntek a róla keringő híresztelések. Meg akarta úszni a katonaságot, ezért kamu panaszokkal (persze nem kellett olyan mélyre ásnia magában néhány tünetért) beállított a pszichiáterhez, aki látszólag mindent beszopott, és hazaküldte egy Rivotril recepttel. Igen ám, de Káré kiváltotta: ki akarta próbálni, és rá is kapott.

„Még mindig falod a dilibogyókat?" Tudtam, nem fog ellenkezni, ha fölvetem a témát.

„Áááá, már nem foglalatoskodok ilyesmivel. Most egy olyat szedek, ami leszoktat róla."

„És ha negyven év múlva is azzal jössz majd, hogy éppen az előzőről leszoktatót szopogatod? Mikor lesz ennek vége, faszikám?"

„Nincs itt gond, kipróbáltam, jó volt, de túllőttem a célon. Tényleg vége."

„Hányadik harcod is ez a katonaság meg a depresszió ellen?"

„Talán a harmadik, de vége, hagyjuk is, JÖHETNEK a csajok!", nevetett föl az esélytelenek látszatnyugalmával.

„Hol tart a zenei ízlésed reformja? Még mindig csak a U2? Még mindig csak a nagy boltok kínálata?"

„Miért, te ízlésterrorista, te mit hallgatsz?"

„Én? Természetesen csakis Scornt. Legalábbis ma az volt soron, érted, hangulati kérdés. De te számolj már be valami változásról!"

„Nem, nem, elég a kioktatósdiból! Túl vagyok Bono kamaszos ajnározásán, bekerült a látókörömbe a New Model Army."

„Fölöttébb dicséretes, főleg ilyen idős korban."

„Nem vagyok gyűjtő. Az én szenvedélyem a Fifa Manager 2001."

4.

„every thing we do is music"
(John Cage)

hallomásból tudom, én vagyok, ha-ha-halász, nem láttatok engem, ugye, rángok, igen, én vagyok az, ki kopog, mindent tudok ám, én egy világzseni vagyok, a lakodalomra kellene a pénz, én ott leszek, ha-ha, halász, a világ zsenije vagyok, hallomásból tudom, fölszívnak egy fecskendőbe, minden oda, én vagyok az, megszűntek bennem a különbségek, én vagyok, egy és ugyanaz, a mortokrácia foglya, egy világzseni, a lakodalomra kell a pénz… láttatok engem, ne tedd föl a kezed, te vagy az, tudom, én itt vagyok, diktálom az üzenetet, világos, én vagyok az, a sötétben állok, megtántorodtak bennem a szavak, világzsenialitás vagyok, viszket a lelkem, ti láttatok engem, kilábalok a vízből, én vagyok az, fölül vizes, alul száraz, kint is én vagyok, idebent világzseni vagyok, a lakodalomra nem adtak időben pénzt, bebetonoztak, segítség, én itt vagyok, ugye nem láttatok engem, hallomásból tudom, megőrjít a fűillat, sok még a teendő, a lakodalom, a birkákat levágják, történelmi tény, felelj, diktálok, tollakat letenni, én vagyok az, ötös, ti láttatok, ötös világzseni vagyok, ha-ha-halászok a zavarosban, ez a nevem, történelmi tény, ugye hallotok engem, én látlak titeket, diktálok, a kardjába dőlt, én láttam, történelmi tény, a lakodalomra gyűjtök, ne hunyorogj, csíp a füst, róma ég, én vagyok az, történelmi tény, kint, bent, mindenütt lakodalomra kell a pénz, hallomásból tudom, ötösért mindenki felelhet, én kérdezek, én vagyok az, ti láttatok engem, visz a víz, történelmi tény, jönnek a mortokraták… én most lediktálom magam, ez a világzsenialitás, lesz pénz lakodalomra, hullámzok, szétporladok a sziklákon, ugye láttok engem, győztem, ötös, történelmi tény, olvastam, hallottam, láttam, mi a teendő, ha-ha, a múmiák megszólalnak, ez tény, ti megértitek, ne tedd föl a kezed, a birkákat lemészárolják, ez már lakodalom, én itt állok, hagyjatok élni, kell a pénz levegőre, jól vagyok, diktálok, várj, elmagyarázom, tiszta üzenet vagyok, ötös, olvasható beton vagyok, nem kell felelni, mindenki a helyén marad, halakat visz a víz, nem úsznak, tényleg, hallomásból tudom, ti fogtok engem, én vagyok az, látjátok, összejön a pénz, egyszerre beszélni nem szabad, ne vágj a szavamba, diktálok, történelmi tény, fűillatot visz a víz, én vagyok az, ti hallotok engem a sötétben, a lakodalom meg lesz tartva, mindenki a helyén marad, kezeket ki a padra, tollakat letenni, könyveket elégetni, mindenki ötös, én vagyok az, egyetlen világzsenialitás, hallomásból tudhattok rólam, a mortokraták kedvence vagyok, mindenki meghal, én maradok, időben szólok, viszi a tényeket a víz, én is köztük vagyok, visszhangzok, lehet hallani, akkor most diktálok, tényeket betölteni, mindenki hasra, nem kérek injekciót, fölszívnak egy fecskendőbe, hátul is lehet hallani, a szemüvegesek evezzenek előre, hány birka kell

a lakodalomhoz, én vagyok az, ne kopogj, a fejemben rovarok kaparásznak, történelmi tény, intravénásan adagolt káosz, láttatok engem, mindenki egy helyben forog, a világ velem van, én maradok, ne tedd föl a kezed, a birkák torkát elmetszik, diktálok, tűz, ötös, ha-ha, halászni mentem, ti láttatok engem, ne nézz rám, ne tőlem kérdezd, történelmi tény, hallomásból hallom, minden olyan ördögi, pokolian nehéz összeszedni a pénzt, lesz lakodalom, birkákat lenyúzni, bőröket eladni, ötös, tollakat letenni, van még teendő, én vagyok az, kintről beszélek befelé, ti láttatok engem odakint, közben fölszívódtam, tárakat kiüríteni, fecskendőket letenni, ez a szúrás helye, tényleg ég a város, nem fáj, csak ha nevetek, én vagyok az, intravénásan adagolt káosz, van itt valaki, én már világzseni vagyok, ne kopogj, kezeket hátra, töröld le a táblát, a névsorból mindenki önként törli a nevét, ha-ha, halászni mentem, fölpuffadt halakat visz a víz, én is köztük vagyok, lakodalomra sok pénz kell, tollbamondáshoz készülj, tűz, ötös, senki nem felel, látjátok, egy ok, történelmi tény, következményeket visz a víz, indulok, a birkák maradnak, lakodalomra lesz…

5.

„That was varoius things I'd been thinking about –
devolution, of going ahead to go back,
things falling apart, entropy."
(Jerry Casale)

Elindultam a legközelebbi kimérésbe. Leülök, erre ott terem Dékány Anita. Oh, szent szar, a visongógép. „Szia, Blama, te meg mi járatban, te jó ég, milyen régen találkoztunk!"

„Szia, Anita, jól nézel ki." Ezek a krepa, fodros szoknyái. Honnan szedte, hogy ezt kell hordani?

„Kérsz valamit a sör mellé? Meghívlak."

„Nem, kösz."

Rendelt, aztán leült velem szemben. Meglehetősen sokáig elücsörögtünk ott. Próbáltam jó nagyokat hallgatni. Végül nem bírtam tovább, kiakasztott az átkozott nyafogása.

„Nézd, nem akarlak elkeseríteni, de az életben nem túl sok adatik, és ezt jobb elfogadni: önfeledt gyerekkor, vágyakkal teli ifjúság, házasság, gyereknevelés, meló, halál. Ezt kell megtölteni tartalommal, baszd meg. Ha nincs agyad, megszopod, mert üres lesz az életed. A sziklákról leugrálósdi meg a hegyoldalon lerobogósdi csak istenverte illúziók."

„Jó, de ez így kimondva olyan borzasztó."

„Elhallgatva meg maga a teljes katasztrófa. Te Csipkerózsikát játszol?"

Nem válaszolt. Megsértettem.

6.

„Ma felhőkarcolók sokasága bizonyítja, hogy ez a város nem fél az elmúlástól."
(National Geographic Channel)

homokban hemperegni mily fölemelő művelet, én, én, én átperegtem az ujjaim között... hinta-palinta... hollári-hollári-hó... te vagy a fogó... félreértés ne essék, nem komoly, kritikák visszautasítva, lovak lelőve, kardok széttörve, fegyverletételhez készülj, umcacca-umcacca... come on girls, cash from chaos, átpörögnek a homokszemek az ujjaim között, oh igen, érzem, ahogy szétárad ereimben a méreg, félreértés ne essék, még szűkszavúbban kellett volna, mit pofáznak annyit, szavak, szavak, szavak, átpörögnek az ujjaim között, tettekre vágyom, cicciolina john holmes farkát feji, oh igen, örömökre vágyom, maestro, muzik, cak-cak, vágyakra, nem pedig sorra venni, ki mindenkit kellett volna... megdugnom, hogy teljesüljenek, kiverni a szavakat a fejemből, kiverni az álmokat a fejemből, kiverni a valóságot a fejemből, kiverni az eszméket a fejemből, kiverni a múltat a fejemből, kiverni a kutyát a kertemből, szófosást kaptam, szórándulást, szóficamot, alkati hiányosságaim, altesti defektusaim, altájéki nyomásaim, that is me on top, sztálin beveri eva braunnak, ó igen, yeah, tartsuk a lámpát s dúdoljuk a dalt: homokban hemperegni mily fölemelő művelet, hollári-hollári-hó... te vagy a fogó... egy fekete sakál kószál az agyamban, ne, ne, kérlek, ne marcangold szét illúzióimat, egy fekete sakál kószál a kertemben, oh, igen, legeld le a rózsáimat, tiszta, nemtelen erotika, vágyaim márványszobrok anyám sírja körül, oh, anyám, te jó asszony, ne búslakodj, édes jó anyám, ne, ne, kérlek ne, nekem sohasem remegett meg a kezem metszés közben, vágyaim nyirkos lepedők apám halálos ágyán, nyakára hágok a szavaknak, megcselekedem, amit megkövetelnek a zsigereim, ne, ne, kérlek ne, nekem mindig nehezemre esett udvarolgatni, nem lehetne átugrani ezt a részt, egy-két-há-négy... hollári-hollári-hó, te vagy a fogó...

7.

„Más változat szerint a csodatevő nem a hetedik mennyországot, hanem a földet, minden Illúziók legnagyobbikát hívta ki maga ellen."
(Danilo Kiš)

„Hazánk fővárosa Budapest!" A pesti gyorson ültem; ez az iskolás mondat mindig beugrik, ha úticélom a Város, könnyed idegenség, inkognitó, taposhatom e nagy test flaszterbőrét – az alsó tagozatos jelszó elnyomja vidékiségem szagát. Egyfajta (gyöngécske) pszichológiai támaszték ahhoz, hogy utánanézzek néhány cédének – költhetném egyébre a megtakarított pénzem?

Kényszer: mindenképpen fejlesztenem kell a gyűjteményem egy pogányabb jövő reményében, kell az életerő-utánpótlás, ugyanis újabban üresedek, kizökkentem a ritmusból, kevés a dallam, hiányzik az úgynevezett (he)art attack; újra rá kell lelnem az ütemre.

A villamosmegállóban mellettem álló, barázdált arcú, szemüveges férfi fekete Che Guevara sapkában és zöld kabátban támasztotta a nyugtatóan hideg fémkorlátot. Olvasott. Odasandítottam: a Bibliát böngészte. Öltözékéből ítélve akár Bob Marley-rajongó is lehetett volna, de a haja – gondolhattam volna. Ő tudja, világosan benne van: ne növeszd meg, mert menekülés közben fönnakadsz a fán. Tiszta sor. „Hé ember, inkább várjuk együtt várakozásunk megváltóját, a megszabadítót, a nyomorult sárga szerelvényt" – viszketni kezdtem ott belül: odaszólhatnék neki valami Billy Idol-pózban. De jobb a békesség, vidékről nézve itt bárkinél lehet egy-két szamurájkard.

Az üzletben szerencsém volt: Only Heaven, Atrocities, Too Dark Park, The Unutterable, The Process, Perverted by Language – válogathattam, amíg a pénzem kitartott. De a lemezeken található karcolások idegesítettek. A rohadék; szubkután adagolja a zenéket a haveri körnek. Másolgatják a másolatokat, öntudatlanul ásogatják saját dédelgetett, de nem is létező szubkultúráik sírját. Túl sok a kakas az egyszervolt angol bakelitbirodalom szemétdombján, persze, mindannyian ott kukorékolgatunk; esetleg levihetnék az eredeti lemezek nevetségesen magas árát.

Immáron megnyugodva úgy döntöttem, nem galoppozok a vonathoz, elég gyakran jár ahhoz, hogy lassítsak. Inkább tettem egy sétát a Dunaparton, könnyűnek éreztem magam, mintha megszabadultam volna valami mocsoktól: ehhez persze kell a víz közelsége, még ha ez a folyó a tömegénél fogva tartja is a távolságot. Érezhetően – számára e medence minden fajtája valamelyest idegen, ebben viszont nem feltétlenül rejlik elutasítás, csak tartózkodás. Efféle ostobaságokon töprengtem, amikor az egyik utca sarkán „arabokba" botlottam. Talán szírek voltak. Nyúzott, zsigerelt egész birkákat hordtak be vállaikon az üzletbe, amiket egy társuk adogatott ki a furgonjukból. A hús és a faggyú ragyogott a napfényben, a munkások mozdulataiból öröm és életkedv sugárzott. Szótlanul haladtam tovább, s hirtelen belém hasított az érzés: hozzájuk képest mintha két lábon járó halott lennék. Bennük ott lüktet mindaz, amiről néha úgy vélem, bennünk hiányként jelentkezik, valaki elszólította generációnkból e tulajdonságokat – ők képesek sorssá egyszerűsíteni a létezést, ami munkával és céltudatossággal, érzelmekkel és átmentett szokásokkal földeríthető, valamit bele tudnak rántani a jelenükbe a múltjukból és a jövőjükből… persze kevésbé válogatnak az eszközökben: amiket szentesít a hitetlen környezet. Ünnepelték, hogy megjött a hús.

Egy mellém szegődő nő zökkentett vissza. A járdaszegélyen lépdelt előre, miközben magához beszélt, kezében csíkos szatyor. „Megmondtam, egysze-

rű ez, kár vitatkozni, egy meg egy az kettő, de nem érti, hogy túl sokba kerül, hova akar erőlködni, nem lehet kihozni annyiból, te sem gondolhatod komolyan, hogy majd nekiugrunk, és minden jön magától, mint a mesében, hol élsz, egy meg egy az kettő…" Megállt a zebránál, nem jött semmi, de ő csak állt és figyelt – jobbra majd balra. Ezután vadul beleharapott a bal markából kikandikáló kiflibe.

Az állomás főbejáratát egyenpólós aktivisták torlaszolták el, szótlanul, fegyelmezetten nyomkodták az emberek kezébe szórólapjaikat. Zöld, sárga, piros prospektusok – honnan van ennyi pénzük? A csajszikám rám akarta tukmálni mind a hármat. Elvettem egy sárgát mosolyogva, a biztonság kedvéért – ha egyszer ők kerülnek hatalomra, elő ne vegyenek azért, mert megtagadtam a prospektusukat…

Fölültem a vonatra, és találomra böngészni kezdtem a papirost:

Ez az ellenállás egy gyakorlati kérdés föltevését provokálja ki egy közgazdászból: miképpen lehet olyasmit kijelenteni, hogy a világ közgazdaságtani megértése ténylegesen jobb bármi egyéb megértésnél? Az ortodox közgazdászi válasz az lenne rá, hogy a kérdés érvénytelen, mivel a közgazdaságtan nem támaszt igényeket, nem emel korlátokat magával szemben technikai és értékmentes témákban. Azonban – ha e választ elutasítjuk mint gyakorlatban hibás és elméletben megdőlt véleményt – e témát tovább kell boncolgatni. A második lehetséges válasz, hogy a közgazdaságtan valódi tudomány, és a tudományos módszer – ha bizonyos értékekre reflektál – már bőségesen bizonyította érdemeit. Mégis (eltekintve a kérdéstől, hogy vajon értékmentes-e a tudomány vagy sem) a közgazdaságtan tudományos eredményei a mai napig bezárólag meglehetősen szerények – természetesen csalódás összevetve a múltbéli elvárásokkal. Manapság nemcsak széles körű társadalmi szkepticizmus tapasztalható a közgazdaságtan tudományos állításait illetően, hanem számos közgazdász is kételkedik velük kapcsolatban.

A közgazdaságtan több gondolkodó szerint is „skolasztikus" tendenciákat mutat; a közgazdászok a kései modernitás „papsága", és a közgazdaságtani feltevések sokak szemében a cáfolhatóság határain túlinak tűnnek, inkább öltik magukra egyfajta „isteni reveláció" természetét. Egy heves politikai vitáról valamelyik kommentátor nemrégiben azt mondta, hogy „leginkább a katolikus egyház és a protestánsok reformáció korabeli összecsapásaira emlékeztet". Mégis – noha az efféle vallási metaforák használata már közhelynek számít a jelenkori közgazdász-társadalom ábrázolásakor – csak ritkán lehet szembesülni olyan javaslattal, hogy a közgazdaságtant tekintsük szó szerint teológiának. Ellenkezőleg, a közgazdaságtanról általánosan kialakult nézet szerint az sokkal inkább foglalkozik hétköznapi és e világi dolgokkal, mint az élet spirituális és transzcendentális vonatkozásaival. A közgazdaságtan – legalábbis a legtöbb jelenkori közgazdász szerint – pusztán azt vizsgálja,

hogy mi működik hatékonyan és mi nem egy társadalom megszervezésekor, illetve a különféle termelési eredmények és a társadalom által kitűzött gyakorlati célok eléréséhez. Ezért egyfajta ökonómiai teológia a maga, szó szerint vett értelmében elég valószínűtlennek tűnik.

A közgazdászok – ezen út kalauzaiként – értelemszerűen a legrátermettebb papsággá alakultak át, akik embertársaiknak mutatják az utat. Az ökonómiai gondolkodás legitimációjával kapcsolatos kérdésre adott válasz a következőképpen hangzott: mivel általánosan elfogadott, hogy a közgazdászok a paradicsomi jövő eléréséhez szükséges tudás birtokosai, e meggyőződés hívei számára a közgazdászok bizonyultak a korábbi papság legitim örököseinek. Ám a közgazdászok kiemelkedése a jelen társadalmából és a kormányzati munkában nekik odaítélt vezető tanácsadói szerep továbbra is a gazdasági haladás átformáló erejébe vetett széles körű hiten nyugszik. Az átlagemberek többsége még mindig úgy véli, hogy a gazdasági növekedés az emberiség nemcsak anyagi, hanem számos egyéb, mélyebben gyökerező szükségleteire is megoldást kínál.

„Lázítás? Így kell elmondani, mi nem stimmel, holnap meg továbbfújja a szél", morfondíroztam, miközben galacsinná gyúrtam a papírt. A vonat visszafelé, végre, városom távoli fényei átütik az éj koromsötétjét.

8.

„Rózsák rózsája,
Virágok virága,
Asszonyok asszonya,
Úrnők úrnője."

Hülye egy nyárba szaladtunk bele, mindenki izzadt, mint az igásló, a szúnyogok meg töméntelen mennyiségben döngicséltek. Ha az ember beleharapott a levegőbe, biztos elkapott párat. Nem lehetett otthon maradni. Inkább elmentem a szigeti Laibach-koncertre, ahol összefutottam Domján Mariannal, a gimi egykori büszkeségével. Az egyetemen is sokra vitte. Még nem kezdődött el a koncert: beszélgettünk.

„Posztgraduális kisisten vagyok. A tanszékvezető szeret. Egyébként elegem van az egyetemből, de ezt ne mondd tovább senkinek, mert azért jó lenne bent maradni, és egy madár ne piszkítson a saját fészkébe. Borzasztó hely, tele van röfögő vaddisznókkal. Egész nap csak túrják a makkokat, dagonyázás. Te, ennyi hiú embert egy helyen, ennél nincs szarabb. Minden kérdés hiúsági kérdés. Autonóm személyiségeket nevelni? Ugyan! Egymást fúrni, kicsinálni, a talpnyalókat fölfuttatni, a sáros cipőt a másikba törölgetni, nincs ennél fontosabb dolog, és ha egyszer belejössz, nincs ennél jobb játék! Baszódjak meg én is, tíz év múlva ugyanez a nyomorék leszek, észre

se veszem, röhögök a poénokon, fecserészek itt-ott, megmutatom a picsámat itt-ott, meg akar dugni ez, meg akar dugni az. Levakarni az idióta diákokat, jó, nem nagy meló, szóval azért ebbe nem lehet beleszakadni. Lenyelek pár gombócot, de ki nem?"

„Gondolj arra, okosabb vagy náluk…"

„A faszt! Mindenki ezt gondolja! Ez egy ördögi kör, esetleg, ha ragaszkodsz valakihez. De honnan tudod, hogy nem öncsalás? Ááá, mindegy, szarok rá, nem is akarok belegondolni, bent akarok maradni. Néha meg mindenki olyan rendes gyerek, aranyos, jól nevelt, a bandaszellem, mi összetartozunk, tapsol, örül, ha a másik nyer egy pályázaton és a többi, én meg azt forgatom a fejemben, hogy »elegem van a szépen fogalmazókból, én káromkodni szeretek«, szerinted ez normális dolog?"

„Mindenki azzal jön, hogy milyen szar, amit csinál. Valami nem stimmel velünk, mindenki nyavalyog."

„Lehet, hogy mindenki őszintén így gondolja. Ki kell menni nyugatra."

„De én szeretnék hallani pár alternatíváról is, nem csak mindig arról, hogy azt esszük, amit az előttünk lévők főztek, aztán közben kiderül, nem is kaja van a fazékban, hanem híg fos csokihabnak álcázva. Mondjuk szépségkirálynő lettél, és nem kellett leszopnod érte a fél zsűrit, vagy politikusnak álltál, és belülről látod, milyen fasza dolog a parlamentáris demokrácia, nem mindig a közgazdászoké az utolsó szó, vagy azt, hogy kurva jó a diplomád, mindenki téged akar levadászni a munkaerőpiacon. Mondjon már valaki nekem ilyeneket."

„Always look on the bright side of life. Igyunk egy Unicumot, meghívlak."

„Ne, ne, mostanában epét okádok a töménytől, fizess inkább egy sört."

9.

„nincs többé sub rosa
nincs többé sub rosa
krisztus hátratett kézzel keresztezve korcsolyázik"
(Tolnai Ottó)

higgyetek nekem, én élni akarok, kösz a magazint, a szabadságot, szép színes képek a természetről, a természetemről, nem a lúzerek világa, nem az én világom, nem vagyok csavargó san francisco utcáin, nem vagyok napszámos los angeles környékén, nem vagyok takarító a pentagon mélyén, nem vagyok taxis félúton bronx és manhattan között, nem valamelyik chicagói vágóhíd mészárosa vagyok, nem valami mesterlövész dallas magasságában, nem a cleveland browns balbekkje, nem én vagyok a magyarok floridai védőszentje, nem az én hibám, túl sok a mondanivalóm, zagyvaság, összevisszaság, valahogy egyszerűbben kellett volna, túl sok az adás, túl sok a frekvencia,

nem én vagyok hollywood csillaga, nem én vagyok los alamos kurvája, túl sok a gyógyszer, túl kevés a kórság, túl jól vagyok, engedjenek vissza, nem a lúzerek világa, nem én vagyok a hoover dam őre, nem én vagyok a kínai negyed csendőre, hol vagy amerika? hol vagy európa? megrekedtek bennem a szavak félúton japán és írország között, nem én vagyok las vegas bukmékere, nem én vagyok az emberi lelkek washingtoni mérnöke, nem én szálldosok, mint a pillangó, nem én szálldosok, mint a méh, this is me, this is tea with ice, this is the miami vice, nem én vagyok dél keresztje, nem én vagyok észak lincoln continentalja, oh nem, nem én vagyok edward bunker magyar hangja, oh nem, kegyelem, honolulu kurvái, kegyelem, kérem, őr urak, csak finoman, kérem, kegyelem, véletlen volt, nem sértésnek szántam, bocsánat... nem én vagyok az, anglomán buzerák... náluk a megoldás kulcsa...

10.

„Have you got any drugs! I want to get annihilated."
(Swastika Youth)

Heni, Oravetz barátnője istentelenül kihívóan tudott viselkedni két-három Campari után. Természetesen mindenki egyre csak gerjedt rá. Én is figyeltem: furcsa lány, mintha nem lenne elégedett mindazzal, ami az ő jövője, mozgástere, rendeltetése, emberi viszonyainak összessége, valósága. Próbálta túljátszani, hogy élvezhesse, olyan valakivé legyen, akihez egyébként semmi köze személyes korlátai vagy korlátoltsága folytán. Ezért domborított, de veszettül, a testét kínálgatta, ám nem komolyan, nemiségét bevonta e hétvégi szórakozóhelyi, lepukkant játéktérbe úgy, ahogy tőle valószínűleg mindig is elvárták. Hajazott az ürességre a vesztesektől elvárható méltóság megőrzésének kétségbeesett vágyától hajtva. Tekintetében furcsa rémületféle motoszkált. Talán attól rettegett, hogy itt kell leélnie az életét.

Nem ismertük egymást különösebben, mindig másik iskolákba jártunk, viszont valamelyik este mégis egymás mellé sodródtunk, dumálhattunk egyet. Inkább ő magyarázott, én meg helyeselgettem. Egy könnyű élet esélyét vázolta föl: neki semmi baja a buzikkal, ezért ő belemenne egy látszatházasságba valami pénzes búzavirággal. Elkísérné mindenhova, ahol mutatni kell a külvilág felé, minden az elvárások szerint működik, aztán bon soir. Cserébe eltartaná, fedezné vágyai kiélésének költségeit.

Több lehetséges verziót is vázolt a jövőről; gazdag szeretett volna lenni, fürödni akart a lében. Bájosan reménytelenül hitte, cserébe nem kell eladnia önmagát.

Aznap éjszaka viszonylag korán hazabicikliztem.

11.

„Let my temples fall, they are dark with age,
Let my idols break, they have stood their day;
On their deep hewn stones the primeval sage
Has figured the spells that endure always;
My presence may vanish from river and grove,
But I rule for ever in Death and Love."
(Sir Alfred Comyn Lyall)

hi-hi-hibáztatok, elhibáztatok, mellétrafáltatok, elszúrtátok, agyatlanok, trotty, püff neki, elbaltáztátok, ráfaragtatok, túlspiláztátok, elkúrtátok, gellert kapott, pancserok, oda van, túlcifráztátok, elpuskáztátok, szétcsesztétek, balekok, taknyok, rábasztatok, elszámoltátok, túlszaladtatok, elnéztétek, túlkombináltátok, elszabtátok, barmok, balfaszok, szétdúltátok, leromboltátok, rászaladtatok, nekem jó, tarhonyák, tököm matyik, ennek annyi, túlagyaltátok, szétokoskodtátok, elszámítottátok, rossz megfejtés, dekódolás zéró, az anyátok szentségit, dajng, bimm, platty, kész, vége, idiómák, idióták, seggszélpilóták, az ördög bújt belétek bolond birkái az istennek, fingpásztorok, tűnés innen, húzás, fitymatúrók, tudásások, szarvasvillák, mennygereblyék, pokolkolompok, faszarágik, kösz nem, csak utánatok, karmabarmai, alapkalapok, mikrocsiripek, nekem ugattok, söprés, takarodás, dörgölődzők, simulákok, ánuszfényezők, mákszemszámlálók, négyzetgyökgazolók, pívizelők, paraszthajszálegyengetők, fanszőrszálhasogatók, húzzatok el, iszkiri, inalás, nyekk, cumi, ez a cetli is megtelt, oh, nagy, szent szar, történetíró, bingó, ceruza heggyel a szembe, na ne

12.

„Tombolt a förgeteg. E szavakkal kászálódott ki hálózsákjából:
»Kimegyek, lehet, hogy kicsit tovább kinn maradok.«
Eltűnt a gomolygó hóviharban, és attól kezdve nem láttuk többé…
Tudtuk, hogy nem fog visszatérni, hogy ezt a halálnemet választotta."
(Robert Falcon Scott)

„Hétfő." Láttam Dzsordzsón, működésképtelen. Persze ez a jelző általában is illett rá: aligha maradt meg egy munkahelyen két hónapnál tovább. „Ezt nem hiszem el." Kezdte behergelni magát. „A vég kezdete. Megszokhatatlan: az Ítélet Napja száz százalék, hogy hétfőre esik majd. Elindulnának az emberek morogva, káromkodva melózni, és akkor BBBBAAAJJNNGG!!!" Jobb kezét kinyújtotta rézsút fölfelé. „Csak Észak-Korea marad fönn. Esetleg Kuba." Dzsordzsó ilyan srác volt, állandóan nehezen vágott neki a hét-

nek. Már általánosban se lehetett szólni hozzá hét elején. Túrta a haját, néha megmarkolta a tökeit, és járt a szája. Zsörtölődött, panaszkodott.

Bejött egy fürdetlen, barázdált arcú alak. Zakót, munkásnadrágot és egy koszos bakancsot viselt. Kezében szutykos szatyor.

„Ez ki?"

„Nem tudom a nevét, csak a becenevét."

„Mi a beceneve?"

„Olasz. Vagy nem is, Olasz az másik: ez Batyu."

„És hogy lett az a kanyar az orrában?"

„Állítólag megpróbálkozott egy nindzsaszaltóval."

„Az meg melyik?"

„Amikor fölfutsz a falra, majd nyomatsz egy hátraszaltót."

„Ja, az?"

„Csak ő nem lábra, hanem pofára érkezett. Pontosabban arccal telibe trafálta a biciklitárolót. Igen vakmerő talajfogás."

„Tökéletes arcplasztikai megoldás. Efféle gyakorlatokat kéne használni Hollywoodban is a kibaszott drága műtétek helyett."

„Mondjuk, Batyu lenne Jennifer Lopez, Julia Roberts, Halle Berry meg Melanie Griffith erőnléti edzője..."

„Rossz helyre született, itt nem jutott más, csak a Bruce Lee-filmek meg a fröccsvedelés."

Hallgattunk, föloldódtunk a kávéházi zenében – another empire, vampire…

13.

„Úgy látszik, hiába utasítottam vissza újév
éjszakáján a szürke lovas konflist –"
(Csáth Géza)

halljad hungária, megjött az sms: sclerosis multiplex, ülj be, nézzétek végig a diagnózist, satnya okaink, makulátlan magyarázataink, beszámolóink, elszámolásaink, betakarózni! kiizzadható, ezt rendszerbe foglalni, micsoda élvezet, gondoljátok végig, ez olyan jó, veszélytelen lapnyálazgatás, telenullázott kockás papír, tökéletes hiánypótlás, hungaroparazitoid, belebikázni, elszálló mellplecsnik, repül a diadém, bele a közepébe, telibe, ennyi neked is jár az ősök vére okán, a sarjak, ahogy egyre csak hullanak alá a gödörbe, vércseppek a csempepadlóra, rózsaszirmok az álmok alagútjain, végigsöprendő folyosók kellő vízsugarazás után, a tovacsorgó szennyes lé, lomhán hömpölygő folyamok valahol odalenn, üres, néma óceánok, párátlan, ködmentes partok, az arcok az utcán, tetemes előnnyel vezetek a tömeg előtt itt, a téglafalak szorításában, ajtók, zárva mind, ablakok, kitárva egytől egyig, lábtörlők

kazalba hányva egy távoli kert almafái között, a város ez a hely, körülírt tér, és mégsem, én végzem el a műveleteket, a koordináták kijelölése akarva-akaratlanul sosem maradhat el, legyen vízszintes, kell a függőleges, átlósan föl a tornyokba egész a baglyokig, a képek sodrása megtaníthatott volna kikerülni önmagam fennhatósága alól, a metszéspontok vonzásában léteztem esetleg, némi megtántorodással fűszerezett lépdelgetés az ódon kövezeten, elnézni jobbra, bámulgatni balra, ostoba, együgyű, zakkant, balga, gyagya, süsü, golyós és zizi, fossá rottyantott agyvelő, már nem jó búvóhely a gimi, a ketyós, a tukkant, a szefós meg a mentális eset, hogy lesz így vége, markolsz annyit, amennyiből visszakapod azt a keveset, nemes a cél, alantas az átok, átugrod, átugrod és hopp, megint egy újabb árok

14.

„A háború túl komoly dolog ahhoz, hogy a hadseregre bízzuk."
(Georges Clémenceau)

„Hova menjünk?", kérdezte Steca.

„Nézzünk föl Norbihoz", javasoltam. Elindultunk. Hátha nem ment el horgászni. Föllifteztünk az ötödikre. Megnyomtam a csengőt, az anyja nyitott ajtót. „Gyertek be, a szobájában van." Norbi az ágyán fetrengett. Igen másnaposnak tűnt. Rozzant tévéjének képernyőjén a Eurosport derengett. Valami világ legerősebb embere téboly volt soron. Letelepedtünk. Norbi kerített magának valami kaját, mi meg bámultuk az eszement versenyt. Éppen kocsikat borogattak a hústornyok.

Norbi szuszogva falta konyhai szerzeményét. Hirtelen észrevettem a földön egy fényképet. Norbi általános iskolai tablófotója. Fölkaptam.

„Te zenés voltál?"

„Az, de hangszerre nem jártam." Kezdett visszatérni bele az élet. Fölpaprikázta a téma. „Mindig jöttek a haverjaim: »A rajz, a tesi meg az ének pite, tuti ötös«, nekünk meg úgy kellett készülni arra a kurva énekre, mint mondjuk a bioszra. Házi, felelés, kemény volt; beszaladtak az egyesek. Egyébként hasonlított a matekra, feleléskor mindig ki kellett számolni a tábla előtt, hogy mi a dó meg ilyesmi. De a hangszer szárny, az nagyon durva volt. Mindig leültem a folyosó bejárata elé kisilabizálni, hogy honnan mi szól: blingdzong-dajng! Kábé ennyi. Néha elmerészkedtem az ajtóig, ott hallgatóztam; legtöbbször az se segített."

15.

„Set in this stormy Northern Sea,
Queen of these restless fields of tide,
England! What shall men say of thee,
Before whose feet the worlds divide?"
(Oscar Wilde)

Harmatos reggel, felhőtlen ég, negyed kilenc, könnyed napkezdet. Nyeregbe pattantam: irány az uszoda. A Vég meg az Árvíz utca között kacsázva haladt a Bútorgyár irányába Nagy Gajdár. Vörös, izzadt arc, befelé figyelő tekintet. Én alig ismertem. Annyit tudtam róla, hogy a nagyanyámékkal szemközti tanyán lakó Tóthék lányát vette el, született is egy kislányuk. Azután elváltak. Talán összetört, talán egyszerűen csak mindig is arra vágyott, hogy elázzon – éldegélt tovább. Emlékszem még egy esetre a nyolcvanas évekből: valami honvédelmi versenyt rendeztek, vagy ifjúgárdista előkészítőt, esetleg úttörő közlekedési szpartakiádot, harci kedvfokozót. A lényeg az, hogy lent a sporttelepen ő felügyelte az egyik akadályt. A focipályát körbeölelő salakon, a kispadok előtt állt két asztal egymástól tíz-tizenöt méter távolságra, az egyiken egy pohár víz. A versenyzőknek bicajozás közben föl kellett kapniuk a poharat, és eltekerni vele a másik asztalig, majd ott letenni anélkül, hogy kilöttyenne belőle a víz. Nagy Gajdár nem csinált semmit: a mellette ülő alak írta a hibapontokat, az öccse, Kis Gajdár meg utántöltött egy üvegből, ha kellett, miután visszavitte a poharat a kiindulópontra. Egykori akadályfőnök és egykori férj, akinek mára, a fáma szerint, csak annyi feladata maradt, hogy leszedje a részeg öccsét a szüleiről, ha éppen nekilendült eltángálni a két öreget gyerekkori sérelmeit megtorlandó.

Kora délután indultam el hazafelé, és megint belebotlottam a Fő utcán. Két haverjával ücsörgött a Galéria söröző előtti padok egyikén. Söröztek. A két cimborán itt-ott mészfoltos, kék munkaruha, az anyajegyes arcú rémlett valahonnan: úgy tizenöt éve még rendszeresen ministrált a kistemplomban. Telepi csóka.

Másnap Juszuf azzal kezdte mondókáját, miután összefutottunk az utcán, hogy hajnalban halva találták a tízemeletes aljában Nagy Gajdárt: a lépcsőfeljáró és a liftajtó közötti beugróban feküdt (bevett cigizőhely és alkalmi kerékpártároló), arccal a földnek. Embólia. A mentős haverja mondta.

16.

„A felhőtlen ég boltjáról letűző nyári nap semmi szellő
által nem enyhített rekkenő hősége rendkívül késleltette
a csapatok menetét. Aztán meg nem is volt többé nekik miért sietni."
(Görgey Artúr)

hands up who wants to die! meglepődnék, ha maradna szemtanúja, medikációba szorított meditáció, én mindig is a történelem pártján álltam, a történelem nem állt soha az én pártomon, túl messzire mentem, megvesztem volna? a fény az ablakon át a padlóba ütközik, ez tény, mivégre ez a fecsegési kényszer, csak egy kis csöndet kérek, zúgnak az idegeim, ver a szívem, ez borzasztó, a diákok mindig félreértettek, bolond volnék? magamra maradtam, magam vagyok, mivégre ez a szóalkotási kényszer? mindig csak félrebeszéltem, mindig csak azt mondtam, amit megtanultam, hol voltam én? könnyed számbavétel, sorjáznak a kapszulák, a bakák, a károkatonák, annyi minden történt, hogy áll ez össze, elment az eszem? magamra maradtam, magamat adom, adásban vagyok, vétel, halló, kikapcsolhatatlan, elhallgattathatatlan, tekerje már odébb valaki, befejezhetetlen tuning, sorakozó, sorakozó...
hands up who wants to die! szikrázik bennem az elektromosság, szikrázik bennem az ostobaság, mindig mellébeszéltem, megzavartam magam, telekommunikatív üresség, túlcsordultam a kereteken, átcsaptak hullámaim a körön, mi ez, ha nem szublimálódott halálvágy, uraim, professzor urak, lőjenek át a túloldalra, vagy félnek, félnek, mi, félnek, hogy nálam az igazság, velem vannak sokan, telekommunikatív teljesség, visszafelé elmesélt történelem, hangoljatok át, különben csak az igazat mondom, ne nekem mondd, ellenemre van, nem bírhatom a magam hangját, hullám az űrben, eltűnök a semmibe, kötelességem fölszámolódni, a magam egyéni módján, tűnés, sorakozó, tűnés, húzás innen, sorakozó, hands up who wants to die!

17.

„Aki kommunistát öl, az a paradicsomba jut."
(Szürke Farkasok)

Halogatnám, ha lehetne, de a tankötelezettség – folyton vissza kellett térnem Szegedre. Szóval, ülök a megszokott helyemen, bámulok, iszogatok, amikor hirtelen megpillantom Vas Szandrát. Régi ismerősöm. Évfolyamtársak voltunk a gimnáziumban, méregettük egymást a folyosón, az udvaron, a menzán, a buszon. Néha váltottunk pár szót. Ennyire futotta az érettségiig. Aztán eltelt pár év.

Erre most belép az ajtón, odasétál a pulthoz, és rendel egy sört. Bakancs, fekete farmer, bőrdzseki, vörösre festett tüskehaj és Human League-póló.

Semmi felirat, csak a kép – a mellkason: téglafalon széttépett inget markoló kezek. Intek neki. Hogy kerül ide, magában? Odasétál hozzám, meglepetésemre. Leül a széknek átnevezett nyárfatuskóra.

„Szia, mi járatban errefelé?" Kell ez a semlegesség.

„Ideje szórakoznom egyet, nem ülhetek napokat az albérletemben a konyhaablaknál. Mi ez a sistergés?" Szolid smink. Jobb halántékán félhold alakú heg.

„The Normal. A pultos kedvence. Garantáltan nem fogyasztóbarát. Ez egy ilyen hely."

„Voltam már satnyább légkörű kocsmában is." Iszik. Körbesandítok: ő itt az egyetlen lány. Lopva a kezére nézek. A bőrtépős fajtába tartozik. Önmarcangoló.

Jobb lesz fölvetnem a lehetséges közös témát: a többieket.

„Mi történt Tóth Renivel?"

„Jó kérdés. Állítólag elege lett a szüleiből. Kiment Belgiumba, összeállt egy göröggel, akinek az ausztráliai rokonai megígérték, ha kiköltözik, segíteni fogják."

„És kihúztak együtt?"

„Ki, de elváltak. Többet nem tudok."

„És Trafó? Mi lett vele? Nem lehet látni."

„Trafó kiment Floridába hajópincérnek. Ennyit tud fölmutatni. Többet, mint mi."

„Azzal, hogy menekülőre fogta?"

„Félretette a félelmeit, belevágott, beletanult, beleszokott. Mondta valaki, hogy maradjon? Ha ott talál magára, találjon ott."

„Na persze, a többség továbbra is itthon kóvályog. És mi lett a barátnőddel, Csábi Orsival?"

„Fogalmam sincs, két éve nem beszélünk egymással. Nem vesztünk össze, de már nem keressük egymás társaságát. Mondjuk, bajos is lenne, mert Glasgow környékén lakik valahol. Egy atomfizikus házaspár gyerekeire vigyáz. Szerinte a szülők veszettebbek, mint a kölkök. Minden hétvégén betépnek, bepiálnak, és Buzzcocksra meg Sex Pistolsra táncolnak."

„Muszáj kiürülni, hogy öt napig férjen hova a mocsok."

„Nem vagy te kicsit túl ellenséges?" Kikerekedett szemekkel nézett rám.

„Inkább csak magammal szemben. Mindig eltrafálom a továbbállókat. A magyar csajok a sláger a világban. Amit kilóra mérnek, abban följavultunk."

„Na-na, abban mindenki. De már ráuntak a fajtámra, szerintem. Most mások vannak soron, de ők keményebb dió. Érthető: az ősökkel szembeni tiszteletlenség torokelmetszésbe torkollhat."

„Mi az, mostanában az Ószövetséget bújod? Téged is ejtett valaki?"

„A templomot meg ami benne van, én ejtettem, miután meghaltak a nagyszüleim." Megkeményedtek az arcvonásai – szívszorító gyorsasággal. A

korsója falára ragadt sörhabot bámulta. „Volt egy svéd pasim két évig. Kiheverhető. Mondjuk, egy ideig én is úgy éreztem magam, mintha visszazuhantam volna az élet házából egy szellemtanyára." Hirtelen az a sejtésem támadt, arra célzott, hogy pszichiátriai eset lett belőle, de kilábalt. Habár. Mióta nem láttuk egymást, mégis milyen őszinte.

„Nem tán szociológia szakra jársz?"

„Dehogy, bioszra. Biosz faktos voltam a gimiben. Nem emlékszel? Már erre se?"

„Remélem, vettétek már az evolúciót."

Fölnevetett. „Nem, nem. Ha rajtam múlna, én kihagynám."

Nevettem én is. „Jézusom, libcsi lettél?" Egy pillanatra a torkára forrasztottam a mosolyt.

„Na-na. Nálam mindig a helyzet komikumától függ, éppen mi vagyok."

„Szentigaz. Szerintem is ez az egyetlen üdvözítő módszer. Én a bolsi-náci típusba sorolódok, ha nincs esély kihátrálni."

„Ez így jó. Végletek nélkül senki sem tudhatja, hol áll." Levetette a bőrkabátját. Elbűvölő mellei voltak. Meghúztam a sörömet.

„Amúgy sem tudja senki – körbeálljuk azt a rohadék gombot. Valamelyik szemét nyesedék meg fogja nyomni, amíg nem figyel a többi."

„Jobb a helyzet, hidd el. A múltkor bekapcsolom a tévét, és valami rajzfilmben Robert Smith éppen megmentette a világot Barbra Streisandtól."

„Jaj, ismerem, az a Southpark."

„Szóval kár izgulni, szerintem simán megússzuk."

„Az a baj, hogy a mi kifogásainkkal már mások előhozakodtak."

„Merre van itt a vécé?"

„Ott hátul. A függöny mögött van egy folyosó. Azon jobbra, azután balra." Fölállt, s elindult hátra. Közben a csípőjével kicsit megtámasztotta az asztalt. A következő pillanatban az asztallapra leterített bőrkabát leesett a földre. Fölvettem. A bal zsebéből egy papiros kandikált ki. Nem bírtam megállni. Belepillantottam.

HD: Ami engem illet, én nem hiszek a kommunikáció során keletkező rések betapaszthatóságában. Hiszek a kísérletezésben, de annak sikerében már nem. Ezek a rések elég nagyok ahhoz, hogy egy átlagos méretű felnőtt kényelmesen átslisszanhasson rajtuk. Persze ezek a hasadékok csak addig fognak létezni, amíg be nem poloskázzák az egész világot. Van valami totalitárius a teljes, tökéletes megértésben. Érti, mire gondolok? A rés hely a lélegzetvételhez, idő a gondolkodásra.

Rendeltem még két sört. Meglibbent a függöny. Mosolyogva ült vissza az asztalhoz. Kezeit a farmerjába törölgette. „Kösz a piát. Szóval ez a helyzet. Most mesélj te valamit magadról."

„Én csak bizonyítani szeretnék."

„Mit? Hogy élsz?" Vigyorgott.

Nevettem. „Nem lenne rossz. Csak hülyéskedtem. Tanulok, dolgozok. Esetleg fordítva."

„Ennél helyesebb irányt elképzelni se lehet manapság. Ennyi?"

„Az utóbbi időben sajnos gondot jelent számomra a közlékenység fönntartása. Mondjuk, annak örülök, hogy látlak." Sutára sikeredett, rosszul időzített vallomás.

„Nyugi, csak könnyedén. Egyébként én is fölvillanyozódtam: a váratlan találkozás öröme. Van egy cigid?"

„Nem élek vele." Körbeforgatta a fejét.

„Lelécelek a klóra, mindjárt jövök."

„Oké." Körülbelül három perc múlva érhettem vissza – addigra fölszívódott. Mindig is kifinomult ösztönű lánynak tartottam: azok a bizonyos kificamítandó remények.

18.

„A tudomány vallásunk, a tudomány életünk, gondolkozásunk alapja, terveink határa, vágyaink irányítója."
(Szenteleky Kornél)

horpadás keletkezett rajtam, de rajtatok nemkülönben, huncut halandzsa, én mindig kilyukadok valahova, szélrázta száj, pofavizit, számonkérhető, tetten ért penitencia, fogmosás, nyelvlepedék lekaparandó, szófehérítés, elmeszelni mindent, ami másra tartozik, könnyed kötéltánc, cukaharázgatás, kifeszített pókhálódarab a lópikula fölött, visszafogott pulzussal, no-no lüktető halánték, ajándék szaltó, ráadás szuplézgatás, tapsvihar okozta széllökések bezavarhatnak, visszafogottság nélkül nincs civil kurázsi, gyűjtés a hadiárváknak, az artisták nagy szíve, a kor szelleme, elnapolt kórságmeghatározás, a moslék ahogy csurog, csurog alá, átfolyik lassan a másvilágra, don't ever look back good days ahead, bokacsattogtatásba torkollik a vizit, rács bezár, minden retesz működik, a romlás ott a távolban lehetne egyfajta idill, háborúban megszámozott katona, békében nyakkendős civil, a kijelölt határok között ez a mozgás oda- és visszahat kövezethez vert bakancsok masszív ritmikája a látvány a tekintet hibája hinni abban kellett volna, ami nem a bilibe utalja a múltat, kimerültek az artisták, mindegyik liheg, zihál, fújtat, őrök, ápoltak, elítéltek, előttem nyíltan mondjátok meg, az alakoskodással csak csúnyán leégtek szaltó előre, szaltó hátra, az achilles-ín átvágására ne vállalkozz, vigyázz a cirkuszmunkásra

19.

„the »truths« may not tell the entire story"
(David A. Frick)

„Hitványság ez az egész", kezdte szokásos, garantáltan összefüggéstelenségbe torkolló mondandóját Funnyboy, miután leült mellém. Szerintem mindig részeg volt, vagy zseniálisan játszotta. Soha nem kérdezte, leülhet-e valahova. Nem érdekelte, odajött, hozta a piáját, lehuppant az ember mellé, és már szarta is a szót. „Nézd, muszáj engem boldogítani?" Biztos, ami biztos, azért nem néztem a szemébe. Alapjában véve masszív tagnak tűnt.

„Azt mondja anyám, vigyem le a szemetet. Én nem viszem le, minek? Meg hogy takarítsak. Én nem takarítok. Ráérek még, majd fogok takarítani eleget, ha meghal anyám. Dolgozni is ráérek majd."

„Nyúlod le az öregeid pénzét, aztán meg kihugyozod a retyóban. Ez járja?"

„Én azt csinálom, amire mások vágynak. Például a gyufából Lánchidat összeragasztok. Minek? Vagy aki fut reggeltől estig. Hova? Kinek akarnak bizonyítani az emberek?"

„Ilyenkor azt szokás mondani, hogy magamnak."

„De ennek kurvára semmi értelme, ember! Ha valaki megmászik egy bazi magas hegyet, elvárom, érted, elvárom, hogy maradjon is ott. Na jó, lényegtelen. Például itt az a baj… szerintem nem szabadna kötődni a térhez, fölösleges. Az idő is ostobaság. Rakosgatni a családi fényképeket meg az elvárások. Olyan kényszerűnek tűnik, egyfajta inger, testi késztetés… kijelölni a határokat. Tegnap, ma, holnap, közel, távol, fontos, lényegtelen. Én arra várok, hogy besorozzanak. Egy fölszólítás, az az elkerülhetetlen típus, más választás? Kizárva. Rendben, akkor induljunk. Mondjuk lekuporodsz egy téglarakás mögé, aztán vársz, hogy jöjjön az ellen. Semmi gond, tiszta sor! Kell a tét, az élettel játszani… nincs más alternatíva!"

Fölálltam, és elhúztam onnan, éreztem a hátamban a tekintetét. Funnyboy. Micsoda figura, de honnan kerül ez elő minden áldott nap? Időtlen bolond: harminc és hatvan között bármi lehetett, lestrapált burájú, de ápolt. A beszélőkéje meg… a pokolból száz százalék, hogy első nap kihajították volna.